

ABDURRAHMAN b. YEZİD

(عبد الرحمن بن يزيد)

Ebû Muhammed Abdurrahmân
b. Yezîd b. Cârîye el-Ensârî
(ö. 98/716-17)

Medineli tâbiî.

Annesi, Hz. Ömer'le evli iken daha sonra ondan boşanan kadın sahâbilerden Cemîle bint Sâbit, babası ise Vedâ haccının bir bölümünü rivayet etmesiyle tanınan Yezîd b. Cârîye'dir.

Güvenilir bir râvî olan Abdurrahman b. Yezîd, daha çok Hz. Ömer, Ebû Eyyüb el-Ensârî, Ebû Lübâbe b. Abdülmünzir ve amcası Mücemmi' b. Cârîye'den hadis rivayet etmiş, kendisinden de Kâsım b. Muhammed b. Ebû Bekir ve İbn Şihâb ez-Zühri gibi tâbiîler rivayette bulunmuşlardır. Ömer b. Abdülâzîz'in Hicaz valiliği sırasında Medine'de bir süre kazâ işlerini yürütmüştür.

BİBLİYOGRAFYA:

İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1388/1968, V, 84; Halîfe b. Hayyât, *et-Tabakât* (nşr. Ekrem Ziyâ el-Ömerî), Riyad 1402/1982, s. 237; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir* (nşr. Abdurrahman b. Yahyâ el-Yemânî v.dğr.), Haydarâbâd 1360-80/1941-60, III/1, s. 363; İbn Ebû Hâtim, *el-Cerh ve't-ta'dil*, Haydarâbâd 1371-73/1952-53, II/2, s. 299; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (nşr. Muhammed İbrâhim el-Bennâ v.dğr.), Kahire 1390-93/1970-73, III, 500-501; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, VI, 298-299.

MÜCTEBA UĞUR

ABDURRAHMAN b. ZEYD

(عبد الرحمن بن زيد)

Abdurrahmân b. Zeyd b. el-Hattâb
el-Kureşî
(ö. 71/690)

Emevîler devrinde

Mekke valiliği yapan sahâbî.

Hiz. Ömer'in kardeşi Zeyd'in oğludur. 5 (626) yılında Medine'de doğdu. Anne tarafından dedesi Ebû Lübâbe, onu hurma liflerine sararak Hiz. Peygamber'in huzuruna götürmüş, o da yediği hurmadan Abdurrahman'a tattırması ve başını okşayarak dua etmiştir. Uzun boylu ve yakışıklı bir genç olan Abdurrahman'ı Hiz. Ömer, kardeşi Zeyd'e çok benzediği için pek severdi. Bu sebeple onu kızı Fâtıma ile evlendirmiştir. Abdurrahman, Yezîd b. Muâviye tarafından Mekke valiliğine tayin edildi ve uzun süre bu görevde kaldı; ancak Abdullah b. Zübeyr taraftarı olduğu anlaşıncaya valilikten azledildi.

Hiz. Peygamber'in vefatı sırasında henüz altı yaşında olan Abdurrahman'ın doğrudan hadis rivayeti yoktur. Rivayet ettiği hadisleri daha çok babasından, amcası Ömer'den, İbn Mes'ûd ve diğer sahâbilerden nakletmiştir. Kendisinden de oğlu Abdülhamîd, ayrıca Hüseyin b. Hâris el-Cedeli ve Sâlim b. Abdullah gibi kişiler rivayette bulunmuşlardır. Abdullah b. Zübeyr zamanında Mekke'de vefat etti.

BİBLİYOGRAFYA:

İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1388/1968, V, 49-51; Nesâî, "Şîyâm", 8; İbn Abdülber, *el-İstî'âb (el-İşâbe* içinde), Kahire 1328, II, 425; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, Kahire 1285-87, III, 450; İbn Hacer, *el-İşâbe*, Kahire 1328, III, 69; a.mlf., *Tehzîbü't-Tehzîb*, VI, 179-180.

M. ALİ SÖNMEZ

ABDÜYÛ, Ebû Hâzim

(أبو حازم العبوي)

(bk. EBÜ HÂZİM el-ABDÜYÛ).

ABDÜDDÂR (Benî Abdüddâr)

(بنو الدار)

Kureys kabilesinin
ana kollarından biri.

Abdüddâr, Câhiliye döneminde Araplar'ca meşhur Dâr adlı putun kulu, kölesi anlamına gelir. Hiz. Peygamber'in büyük dedesi Kusay ölürken Kâbe hizmetlerini, hacılara su dağıtma işini, sancak taşımaya ve Dârünnedve'yi yönetme hakkını büyük oğlu Abdüddâr'a bırakmak suretiyle onu Kureys'in en önemli adamı haline getirmişti. Daha sonra Abdümenâfoğulları, dedelerinin mirasını almak üzere Abdüddâr'a karşı çıktılarsa da araya girenlerin yardımıyla yapılan bir anlaşma uyarınca Kâbe hizmetleri, sancaktarlık ve Mekke yöneticiliği Abdüddâr'da kaldı. Bu görev Mekke'nin fethine kadar Abdüddâr oğullarınca yürütüldü.

Abdî, İbâdî, Abderî gibi nisbelerle anılan Abdüddâr oğulları, Kâbe'nin tamirinde görev alarak Hicr kısmındaki duvarı bazı kabilelerle birlikte yaptılar. Zemzem kuyusu kazılmadan önce kabile adına Ümmühred adı verilen bir kuyu kazdıkları, Habeşistan'a yapılan ilk hicrete Abdüddâr oğullarından beş erkek ve bir kadının katıldığı, müslümanlara karşı yürütülen boykot hareketinde ka-

rarlaştırılan metni bu kabileden Mansûr b. İkrime'nin yazdığı ve Kur'an öğretmek için Medine'ye gönderilen Mus'ab b. Umeyr'in de bu kabileden olduğu bilinmektedir.

Kureys sancağını taşıyan Abdüddâr oğulları, Uhud Savaşı'nda Ebû Süfyan'ın ve karısı Hind'in kışkırtmaları sonucu, birbiri ardınca savaş meydanına çıkmış ve çoğu öldürülmüştür. Mekke'nin fethinden sonra Hiz. Peygamber Kâbe'nin anahtarını, her zaman kendi ellerinde kalmak üzere, bu aileden Osman b. Talha'ya teslim etmiştir.

BİBLİYOGRAFYA:

İbn Hişâm, *es-Sîre* (nşr. Mustafa es-Sekkâ v.dğr.), Kahire 1355/1936, I, 132, 136, 138, 140, 157, 341, 376; III, 70, 72; IV, 87; İbn Kesir, *es-Sîre* (nşr. Mustafa Abdülvâhidî), Kahire 1964-66 — Beyrut 1396/1976, I, 100, 101, 259; II, 216, 259; III, 31, 570; Firûzâbâdî, *el-Kâmûsü'l-muhtâ*, "dâr" md.; Kehlâle, *Mu'cemü'ş-şabâ'ili'l-'Arab*, Beyrut 1402/1982, II, 723.

A. LÜTFİ KAZANCI

ABDÜLAHAD DÂVÜD

(عبدالأحد داود)

(1866-1930 [?])

Râhib iken müslüman olan
ve Hristiyanlığa reddiye yazan
ilâhiyatçı.

Asıl adı David Benjamin Keldânî'dir. 1282'de (1866) İran'da Urmiye'de doğdu. İlk tahsilini buradaki Amerikan kolejinde yaptı. 1886-1889 yılları arasında, Urmiye'deki Âsurî hristiyanlarına (Nestûrî hristiyanlardan Katolikliği kabul etmeyenler) hitap eden Canterbury Misyonu başpiskoposunun öğretim kadrosunda yer aldı. 1892'de Kardinal Vaughan tarafından Roma'ya gönderildi; burada Propaganda Fide College'de felsefe ve ilâhiyat araştırmaları derslerini takip etti. Bu arada *The Tablet* adlı dergide "Âsur, Roma ve Canterbury", ayrıca *Irich Record* dergisinde "Tevrat'ın Sihhati" üzerine bir seri makale yazdı. Ave Maria'dan çeşitli dillere yaptığı tercümeleri *Illustrated Catholic Missions*'da yayımlandı. 1895'te rahip oldu. Aynı yıl İran'a giderken İstanbul'a uğradı ve burada neşredilen *The Levant Herald*'da Doğu kiliseleri üzerine İngilizce ve Fransızca uzun bir makale serisi yayımladı. 1895'te Urmiye'deki Fransız Lazarist Misyonu'na katıldı ve bu misyonun tarihinde ilk defa, yaşayan Süryânîce ile *Qala-La-Shará*